

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 173/06-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. októbra 2007 v senáte zloženom z predsedníčky Ludmily Gajdošíkovej a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta o sťažnosti Mgr. M. Z., M., zastúpenej advokátkou JUDr. D. Č., Advokátska kancelária, M., vo veci porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Er 1873/02, Ex 771/2002 z 30. augusta 2005 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Mgr. M. Z. vlastniť majetok a základné právo na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd výrokem uznesenia Okresného súdu Michalovce o náhrade trov konania sp. zn. 14 Er 1873/02, Ex 771/2002 z 30. augusta 2005 p o r u š e n é b o l o .

2. Z r u š u j e výrok uznesenia Okresného súdu Michalovce o náhrade trov konania sp. zn. 14 Er 1873/02, Ex 771/2002 z 30. augusta 2005 a vec v rozsahu zrušenia v r a c i a Okresnému súdu Michalovce na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Michalovce j e p o v i n n ý uhradiť Mgr. M. Z. trovy konania 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet advokátky JUDr. D. Č. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. októbra 2005 doručená sťažnosť Mgr. M. Z., M. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. D. Č., Advokátska kancelária, M., vo veci porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14Er 1873/02, Ex 771/2002 z 30. augusta 2005 doručeným sťažovateľke 5. septembra 2005 v súvislosti s priznaním trov exekučného konania.

Sťažovateľka vidí porušenie svojich základných práv v tom, že ako súdna exekútorka si pri zastavení súdnej exekúcie podľa § 57 ods. 1 písm. c) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) v znení neskorších predpisov v znení účinnom v relevantnom čase (ďalej len „Exekučný poriadok“) žiadala aj o priznanie trov exekúcie podľa ustanovenia § 203 Exekučného poriadku podľa špecifikácie v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 288/1995 Z. z. o odmenách a náhradách súdnych exekútorov (ďalej len „vyhláška“), ktoré uhradí oprávnený.

Okresný súd uznesením tento návrh na priznanie trov zamietol a odôvodnil tým, že nemôže o trovách rozhodnúť, pretože by to bolo v rozpore so súčasným znením § 202 ods. 1 Exekučného poriadku, prípadne spôsobom, akým sa uplatňujú hmotnoprávne nároky. Okresný (exekučný) súd tu ďalej uvádza, že pri zastavení konania podľa Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) sa o trovách rozhoduje podľa § 146 ods. 1 písm. c) a vtedy nemá žiaden z účastníkov právo na náhradu trov konania, teda ani exekútor. Sťažovateľka sa s týmto názorom okresného súdu nestotožňuje a namieta, že okresný súd sa svojím rozhodnutím „*dištancovať*“ od povinnosti rozhodnúť o nároku súdnej exekútorke a doslova prinútil súdneho exekútora, aby náklady, ktoré vznikli v exekučnom konaní, znášal sám. Od ústavného súdu požaduje vydať tento nález:

„1. Základné právo Mgr. M. Z. vlastniť majetok a základné právo na ochranu majetku podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy SR a právo na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu v Michalovciach vedenom pod sp. zn. 14 Er 1873/02 a výroku uznesenia Okresného súdu v Michalovciach o náhrade trov konania č. k. 14 Er 1873/02, zo dňa 30. 8. 2005, Ex 771/02 porušené bolo.

2. Ústavný súd SR zrušuje výrok Uznesenia Okresného súdu v Michalovciach o náhrade trov exekučného konania č. k. 14 Er 1873/02 zo dňa 30. 8. 2005 a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súdu Michalovce na ďalšie konanie.

3. Okresný súd v Michalovciach je povinný uhradiť Mgr. M. Z. trovy konania na účet advokátky JUDr. D. Č. do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a tam, kde sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 1 dodatkového protokolu a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu, prijal na ďalšie konanie 24. mája 2006 pod sp. zn. II. ÚS 173/06.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval ústavný súd sťažovateľku a okresný súd, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, a súčasne vyzval okresný súd, aby sa vyjadril k sťažnosti.

Sťažovateľka aj okresný súd ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci uskutočnilo ústne pojednávanie.

Okresný súd k sťažnosti uviedol nasledovné:

„Stotožňujeme sa s odôvodnením výroku o zamietnutí návrhu súdneho exekútora na priznanie trov exekúcie. Opätovne poukazujem na znenie §§ 196 a 203 ods. 2 Ex. por., ktoré sú znením, resp. výkladovo autentické, preto aj postup pri ich aplikácii v exekučnom konaní musí byť rovnaký. Ak je súdny exekútor toho názoru, že nie je možný postup podľa § 202 ods. 2 Ex. por. preto, že pri zastavení exekúcie musí vrátiť poverenie, potom znenie § 203 ods. 2 Ex. por. dáva exekútorovi hmotnoprávny základ pre uplatnenie svojho práva spôsobom, akým sa tieto nároky uplatňujú (to znamená výzva na zaplatenie a prípadné následné podanie žaloby na súd). (...) Súd pri svojej činnosti zabezpečuje ochranu práv nielen súdnych exekútorov, ale aj ostatných účastníkov konania. Pýtame sa, ako je zabezpečená rovnosť vlastníkov podľa článku 20 ods. 1 ústavy, medzi ktorých patria nielen exekútori, ale aj advokáti, notári, obchodné spoločnosti a iné subjekty, keď okrem exekútorov sa všetci ostatní pri neplnení záväzkov musia domáhať ochrany svojich práv podaním žaloby na súd a súdni exekútori si svoje trovy dokonca môžu aj vymôcť v rámci exekučného konania. Z exekučných spisov vedených na tunajšom súde máme dostatok poznatkov, že ak príde exekútorovi návrh na zastavenie exekúcie od oprávneného, či už dôvodný alebo nie, exekútor si najprv vymôže trovy od povinného, a až tak postúpi návrh na zastavenie súdu. Je takýto postup v súlade so zákonom? Súdni exekútori by mali viac apelovať na príslušné orgány na zdokonalenie právnej úpravy exekučného konania a nie využívať jej nedokonalosť vo svoj prospech spôsobom nezlučiteľným s platnou úpravou. (...)

V našom právnom systéme platí písané právo a nie obyčajové právo, alebo právo odvodené z právnych precedensov. Je pre nás absolútne neprijateľné rozhodovať o trovách exekúcie na základe takéhoto nepresvedčivého a nejasného a nejednotného výkladu ústavy, ako sa o to snaží sťažovateľka vo svojej sťažnosti, keďže ako vyššie uvádzame,

na sťažovateľkou popísaný stav sa vzťahuje písané právo obsiahnuté v §§ 196 a 203 ods. 2 Exekučného poriadku. (...)

Čo sa týka priznania trov exekúcie podľa § 203 ods. 2 Ex. por., súd rozhoduje v desiatkach prípadoch, kedy zastavuje exekučné konanie pre nemajetnosť povinného s tým, že exekútori si náhradu trov neuplatňujú. Po preštudovaní spisu súd zistí, že súdny exekútor priamo vyzval oprávneného na úhradu trov bez toho, aby žiadal súd o nich rozhodnúť.

Vzhľadom na vyššie uvedené zastávame ten názor, že ústavná sťažnosť sťažovateľky by nemala byť Ústavným súdom SR prijatá.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, porušenie ktorého sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy).

Podľa ustanovenia § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 6 zákon o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vydal iný zásah, je povinný vec prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana dostane v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie zákonných ustanovení príslušných procesných predpisov musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníka na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

K úlohám právneho štátu patrí vytvorenie právnych a faktických garancií uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd svojich občanov. Ak je na uplatnenie alebo ochranu základného práva alebo slobody potrebné uskutočniť konanie pred orgánom verejnej moci, úloha štátu spočíva v zabezpečení právnej úpravy takýchto konaní dostupných bez akejkoľvek diskriminácie každému z nositeľov základných práv a slobôd. Koncepcia týchto konaní musí zabezpečovať reálny výkon a ochranu základného práva

alebo slobody, a preto ich imanentnou súčasťou sú procesné záruky takéhoto uplatňovania a ochrany základných práv a slobôd (III. ÚS 60/04). Existencia takýchto konaní však nevyčerpáva ústavné požiadavky späté s uplatňovaním základných práv a slobôd.

Ústavnosť týchto konaní predpokladá aj to, že orgán verejnej moci, pred ktorým sa takéto konania uskutočňujú, koná zásadne nestranne, nezávisle a s využitím všetkých zákonom vytvorených prostriedkov na dosiahnutie účelu takýchto procesných postupov. Ústavný súd v tomto smere osobitne pripomína objektivitu takéhoto postupu orgánu verejnej moci (II. ÚS 9/00, II. ÚS 143/02). Len objektívnym postupom sa v rozhodovacom procese vylučuje svojvôľa, ako aj ničím nepodložená možnosť úvahy orgánu verejnej moci bez akýchkoľvek objektívnych limitov, ktoré sú vymedzené zákonnými spôsobmi zisťovania skutkového základu, prijať rozhodnutie.

Objektívny postup orgánu verejnej moci sa musí prejavíť nielen vo využití všetkých dostupných zdrojov zisťovania skutkového základu na rozhodnutie, ale aj v tom, že takéto rozhodnutie obsahuje aj odôvodnenie, ktoré preukázateľne vychádza z týchto objektívnych postupov a ich využitia v súlade s procesnými predpismi (II. ÚS 143/02).

Článok 2 ods. 2 ústavy obsahuje ústavné pravidlo, v rámci ktorého každý orgán verejnej moci vrátane štátnych orgánov sám (autonómne) určuje nielen to, aký druh právnej úpravy použije pri rozhodovaní, ale aj to, akým spôsobom prikróči k jeho výkladu v súlade s princípom právneho štátu, ktorý je vyjadrený v citovanom článku ústavy. Ústavný príkaz, ktorý je obsiahnutý v čl. 2 ods. 2 ústavy, je súčasne aj ustanovením povinnosti vykladať ústavné a zákonné normy tak, aby sa tento ústavný príkaz rešpektoval v celom vymedzenom rozsahu. Uvedené ústavné pravidlo sa vzťahuje v plnej miere aj na ochranu základných práv a slobôd, ktorú poskytujú orgány verejnej moci v rámci svojich kompetencií vrátane základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Všeobecný súd musí teda vykladať a používať ustanovenia platných právnych predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného

podkladu. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že všeobecné súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 OSP) (obdobne napr. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04).

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 139/02, I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 44/03).

Keďže okresný súd právo sťažovateľky na súdnu ochranu odmietol najmä s poukazom na to, že „*V ustanovení § 203 ods. 2 Exekučného poriadku, podľa ktorého by prislúchalo určiť trovy exekúcie, pretože bolo zistené, že dôvodom zastavenie exekúcie je nemajetnosť povinného, sa iba konštatuje, kto znáša trovy exekúcie. (...) Neobsahuje možnosť, prípadne povinnosť súdu rozhodnúť o trovách, ako je tomu v prípade ustanovenia § 203 ods. 1 Exekučného poriadku. Súd uznáva právo súdneho exekútora na náhradu trov exekúcie, nemôže však o nich rozhodnúť, pretože by to bolo v rozpore so súčasným znením Exekučného poriadku § 202 ods. 1, prípadne spôsobom akým sa uplatňujú hmotnoprávne nároky*“, je potrebné preskúmať, či nejde o odmietnutie súdnej ochrany majúce charakter denegationis iustitiae (I. ÚS 139/02) alebo o svojvoľný postup súdu, a tým o porušenie základných ústavných princípov garantovaných v čl. 46 ods. 1 ústavy.

Podľa § 37 ods. 1 Exekučného poriadku sú účastníkmi exekučného konania oprávnený a povinný; iné osoby sú účastníkmi len tej časti konania, v ktorej im toto postavenie priznáva tento zákon. Ak súd rozhoduje o trovách exekúcie, účastníkom konania je aj poverený exekútor.

Pri aplikácii a interpretácii ustanovení Exekučného poriadku upravujúcimi náhradu trov exekúcie musí byť braný zreteľ na osobitné postavenie súdnych exekútorov v exekučnom konaní a na nevyhnutnosť zachovania a rešpektovania ich nezávislosti.

Preto pri postupe všeobecných súdov v exekučnom konaní treba dbať na to, aby zabezpečili taký prístup k súdnej ochrane, ktorý nie je voči žiadnemu účastníkovi konania diskriminačný bez primeraných a objektívne zdôvodniteľných okolností, ktoré vyplývajú priamo zo zákona.

Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Vzhľadom na to treba ustanovenie § 157 ods. 2 v spojení s § 167 ods. 2 a § 254 ods. 3 OSP v znení účinnom do 31. augusta 2005 z hľadiska už uvedených článkov ústavy aj so zreteľom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napr. rozsudok Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. januára 1999, § 26) vykladať a uplatňovať tak, že uznesenie okresného súdu ohľadom výroku o trovách exekúcie, malo obsahovať v odôvodnení dostatočné a relevantné dôvody, na základe ktorých bolo vynesené.

Ustanovenia § 196 a § 197 ods. 1 Exekučného poriadku určujú zásadu, že odmenu patriacu súdnemu exekútorovi za výkon exekučnej činnosti, náhradu jeho hotových výdavkov a náhradu za stratu času uhrádza povinný. Len výnimočne – ak dôjde k zastaveniu exekúcie, môže súd uložiť oprávnenému, aby nahradil trovy exekúcie; súd

však uváži, ktoré trovy potreboval oprávnený na účelné uplatnenie jeho nároku, a tiež, či mohol pri náležitej opatrnosti predvídať dôvod zastavenia exekúcie (§ 203 Exekučného poriadku). Výšku odmeny súdneho exekútora, náhradu jeho hotových výdavkov, náhradu za stratu času a spôsob ich určenia (ako aj výšku primeraného preddavku na odmenu súdneho exekútora a na náhradu jeho hotových výdavkov za činnosť podľa osobitného zákona) ustanovuje vyhláška. Odmenu pri vylúčení súdneho exekútora z exekúcie a pri zastavení exekúcie ustanovuje § 14 a nasl. vyhlášky.

Podľa § 2 ods. 1 Exekučného poriadku exekútor je štátom určenou a splnomocnenou osobou na vykonávanie núteného výkonu súdnych a iných rozhodnutí.

Sťažovateľka, ktorá je orgánom verejnej moci pri výkone exekúcie, nie je a ani nebola v okolnostiach konkrétneho prípadu účastníčkou súkromnoprávných vzťahov medzi oprávneným a povinným, a preto od nej podľa názoru ústavného súdu nemožno spravodlivo požadovať, aby znášala trovy bezúspešnej exekúcie. Aj keď okresný súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uznal, že sťažovateľka má právo na náhradu trov exekúcie, vyslovil však názor, že o trovách exekúcie rozhodnúť nemôže, pretože by to bolo v rozpore s ustanovením § 202 ods. 1 Exekučného poriadku, prípadne spôsobom, akým sa uplatňujú hmotnoprávne nároky.

Zmyslom a účelom náhrady trov konania v konaní pred všeobecným súdom (vrátane pred exekučným súdom) je poskytnúť úspešnému účastníkovi alebo účastníkovi, ktorému to priamo priznáva zákon (v tomto prípade sa súdna exekútorka považuje za účastníka konania pre ten úsek konania, v ktorom sa rozhoduje o jej nároku na náhradu trov konania), náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musel alebo bude musieť nepochybné zaplatiť. Výnimky z tohto pravidla musí ustanoviť zákon (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy). Aj tieto výnimky sa musia uplatňovať len za splnenia všetkých zákonom ustanovených podmienok a skôr reštriktívne, napr. takou výnimkou je nepriznanie náhrady trov konania podľa § 150 OSP.

Rozhodovanie o náhrade trov exekúcie je totiž integrálnou súčasťou rozhodnutia exekučného súdu, ktorým sa exekučné konanie zastavuje, a to napriek tomu, že Exekučný poriadok v znení účinnom v čase prijatia napadnutého uznesenia výslovne neustanovoval povinnosť súdu rozhodnúť pri zastavení exekúcie o tom, kto a v akej výške platí jej trovy. (Táto povinnosť bola pre súd rozhodujúci o zastavení exekúcie ustanovená až účinnosťou od 1. septembra 2005 zákonom č. 341/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Každé rozhodnutie všeobecného súdu musí byť so zreteľom na konkrétne okolnosti odôvodnené spôsobom, z ktorého logicky a presvedčivo vyplývajú jeho právne závery. V postupe okresného súdu v danej veci založenom na mechanickej aplikácii ustanovenia § 203 ods. 1 Exekučného poriadku s odvolaním sa na ustanovenie § 202 ods. 1 Exekučného poriadku a tvrdení o nemožnosti aplikácie ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, zároveň formálne poukazujúcim na príslušné ustanovenia zákona, možno vybadať zreteľné znaky nepredvídateľnosti a arbitrárnosti predstavujúce v konečnom dôsledku zásah do základného práva sťažovateľky garantovaného v čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd preto zastáva názor, že okresný súd bez ústavne akceptovateľného dôvodu zamietol návrh sťažovateľky na priznanie trov exekúcie napriek tomu, aký je zmysel a účel náhrady trov, ktoré sťažovateľka musela vynaložiť v časovej a vecnej súvislosti s exekučným konaním.

Okresný súd síce uviedol, že platné právne predpisy mu neumožňujú rozhodnúť o náhrade trov exekúcie sťažovateľky, ale ústavný súd toto odôvodnenie nemôže prijať. Zamietnutie návrhu sťažovateľky na priznanie trov exekúcie bez toho, aby sa týmto návrhom okresný súd meritórne zaoberal, nemá totiž oporu v zákone (čl. 2 ods. 2 ústavy) a je založené iba na tom, že v čase prijatia napadnutého rozhodnutia neexistovala právna úprava, ktorá by výslovne ustanovovala pre exekučný súd povinnosť rozhodnúť pri zastavení exekúcie aj o tom, kto a v akej výške platí jej trovy. V tejto situácii bol okresný súd povinný zohľadniť zmysel a účel náhrady trov konania a použiť taký výklad zákona, ktorý by neporušoval základné právo sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že okresný súd neposkytol sťažovateľke dostatočnú ochranu jej základného práva upraveného v čl. 46 ods. 1 ústavy najmä z toho dôvodu, že interpretoval príslušné ustanovenia Exekučného poriadku natoľko extrémne, že svojím postupom a rozhodnutím vybočil z medzí ústavnosti, a preto napadnuté rozhodnutie svojimi účinkami porušilo označené základné právo sťažovateľky ako účastníčky konania, v ktorom sa rozhodovalo o náhrade trov exekúcie. Reálne uplatnenie, zabezpečenie a realizácia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vylučujú taký postup a rozhodnutie, ktoré okresný súd prijal 30. augusta 2005 pod sp. zn. 14 Er 1873/02, Ex 771/2002, na základe čoho ústavný súd uzavrel, že týmto rozhodnutím došlo vo vzťahu k sťažovateľke k porušeniu základných ústavných princípov spravodlivého procesu.

III.

Vzhľadom na to, že ústavný súd považuje napadnuté uznesenie okresného súdu v časti výroku o náhrade trov exekúcie za rozporné s ústavnými princípmi spravodlivého procesu, bolo potrebné rozhodnúť o porušení základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, tak ako je to uvedené v prvom bode výrokovej časti tohto nálezu.

Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu.

Ústavný súd vykladá a aplikuje čl. 20 ústavy tak, aby jeho výklad a aplikácia boli v súlade s čl. 1 dodatkového protokolu (PL. ÚS 17/00) i s jeho výkladom a aplikáciou Európskeho súdu pre ľudské práva. Preto posudzuje námietky sťažovateľov týkajúce sa porušenia základného práva podľa čl. 20 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu spoločne, zvlášť v prípadoch, ak sťažovatelia namietajú porušenie svojich označených práv rovnakým skutkovým stavom.

Pretože ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd výrokom napadnutého uznesenia o zamietnutí náhrady trov exekúcie porušil základné právo sťažovateľky na súdnu

ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorý zároveň zrušil, otvára sa po vrátení veci na ďalšie konanie podľa názoru ústavného súdu priestor na to, aby sa okresný súd sám vyrovnal s ochranou označených práv hmotného charakteru, v ktorom je navyše viazaný záväzným právnym názorom ústavného súdu. Preto ústavný súd sťažnosti v časti, v ktorej sa sťažovateľka domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, nevyhovet, uprednostňujúc právomoc všeobecného súdu na ochranu subjektívnych hmotných práv účastníkov konania pred ochranou v konaní pred ústavným súdom.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Na základe citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde preto ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu v časti výroku o náhrade trov exekúcie a vrátil mu vec na ďalšie konanie, v ktorom je viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze [§ 56 ods. 3 písm. b) a ods. 6 zákona o ústavnom súde]. Viazanosť okresného súdu sa vzťahuje na ústavne súladný výklad a použitie ustanovení Exekučného poriadku v predmetnej veci (rozhodovaní o trovách exekúcie) tak, ako je uvedený v treťom bode odôvodnenia tohto nálezu. Okresný súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie. Ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Pretože sa sťažovateľka uvedeného výroku pred ústavným súdom v konaní o jej sťažnosti nedomáhala, ústavný súd o priznaní primeraného finančného zadostučinenia nerozhodoval.

V súlade s ustanovením § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom uhrádza účastník zo svojho. Sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd rozhodol o úhrade trov konania, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia advokátkou.

Na základe ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktorý zakotvuje výnimku z tejto zásady ustanovenej v jeho prvom odseku, ústavný súd priznal sťažovateľke úhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby, pretože rozhodol, že základné právo sťažovateľky bolo porušené, a teda mala vo veci úspech.

Pri stanovení výšky úhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom a podľa ktorého, ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna šestina výpočtového základu. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Vzhľadom na skutočnosť, že dva úkony právnej služby boli realizované v roku 2005, ústavný súd vychádzal pri týchto úkonoch z oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky, podľa ktorého za prvý polrok 2004 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 15 008 Sk, preto ústavný súd priznal náhradu trov za dva úkony právnej pomoci, každý v hodnote 2 501 Sk. Ústavný súd rozhodol aj o priznaní náhrady za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., t. j. dvakrát po 150 Sk.

Podľa takto určených kritérií výška trov právneho zastúpenia predstavuje celkovú sumu 5 302 Sk. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia ústavný súd zaviazal uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky okresný súd.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. októbra 2007